

წახანდა. რუსეთის მავალით ჩვენში გამოსადეგი არ არის და თუ ღირდა კიდევ იმჯერებს და ყოველივე გაითვალისწინებს, იმედია და საკითხში თანხმობა შეეძლება და შემდეგ კი შევრთვებით ერთგვლი საბჭოთა მხარე წავლენ, რომ იქ საერთო დეკლარაცია შეიქმნას, ყველა ერთს აზრს ხელი მოაწეროს და მსოფლიოს მთელი ქართველი ერის სურვილი აქნოს. პარტიები დღით დღე ერთმანეთს უახლოვდებიან და ახლო მომავალში ერთ ხმაზე დაიბარაკებენ. იმედ ვებედება, რომ სრული თანხმობისაკენ მივდივართ გული გვიწყნებს, რომ სრული შეერთებისაკენ მივდივართ.

ყველა იმედი არ გავიკრუვდეს, ხელი შეუწყობთ საერთო მუშაობას, რომ მოხდეს ის, რასაც გვაფიქრებს ქვეყნის სამსახური და სამშობლოს სიყვარული. თუ ასე მოხდა—სხალი გამარჯვებისაკენ მივდივართ და გზაც იქით გვაქვს.

ტრიფონ ჯაფარიძე.

შორაპალი ანთროპოლოგი
(ჩინეთი)

1912 წ. ზუღდას ქვეყანაში რევოლუციის ცეცხლი ავიდა.

შორაპალი ჩინეთის იმპერია შეტორტანდა. ცუნის თეოანთროპოლოგი დინასტია დაცა. საერთაშორისო დემოკრატია ამოხაროვანებულ საღამს უღრნი და უსაღამო იმპერიას და გამარჯვებას უზღოცავდა.

ჩინეთის ახალგაზდა რევოლუციონერებმა საჩქაროდ რესპუბლიკური წესწყობილება შემოიღეს და პრეზიდენტე იარჩიეს.

(იუანშიკი, რომელიც შემდეგში იმპერატორად ეკურთხა.) მაგრამ საქმე თეთიშკრობელობის დაგრევა კი არ არის არ რევოლუციის მოხდენა. ძნელად შესასრულებელი მისიაა ძველის ნაგრევზე ისეთი მკვიდრი მტკიცე საფუძვლა საფუძვლიანი შექმნის, რომ იგი ხალხის ყოფა ცხოვრებას შეუფარდდება და სხვა-რთო ყოყოყილება გამოაწივოს. ხალხი იდეალისტობას ვერ ურიგდება, იგი ყოველ მოკლეხანაზე რელი შედგეს თხოვლობს.

ჩინეთის ხალხის უმეტესობამ ანდანი არ იცის, მისი წარმოდგენა სახელმწიფო ცხოვრებაზე მეტად დაბალია. ახის სხელმწიფოთა შორის ჩინეთს განათლებით და თანამედროვეობით უკანასკნელი ალბადი უყავია.

ამ ძნელ ვარგობებს დაერთვის ჩინეთის მცხოვრებთა არა ჩვეულებრივი სიმრავლე.

როდესაც პეკინი რესპუბლიკურად მოირთეს დაპრეზიდენტს ირჩიდენ ამ დროს ზოგიერთმა პროვინციებმა არც კი ილა-

დნენ, რომ ჩინეთში რევოლუცია მოხდა. ფაქტი მინც ფაქტად დარჩა ჩინეთში მონარქია დავიძო და რესპუბლიკურ ცხოვრების ეპოქა დაიწყო.

სამუშაორო ამ ეპოქამ ვერ შექმნა ცხოვრებისთვის დიდხნის ბეკ. რევოლუცია არ განუცლია ჩინეთის ხალხს. მისი მნიშვნელობა ყოველ ჩინელს არ შეუქნია. რევოლუცია მოხდა ხელმოცნური შემთხვევით, ზერელე წახადით. განყოფილ სულ მოკლე ხანაში და ვინ თუანს იმპერატორად ეკურთხა. აქ უმედი გამოაშკარავდა რომ ჩინეთში რესპუბლიკურ მართებლობისთვის ნიადაგი არ შექმნილიყო. რესპუბლიკური კანონები ხალხში საერთო ნდობა და შეთვისება ვერ პოულობდა. რესპუბლიკურმა მთავრობამ ვერ შესძლო სრულიად ჩინეთის ხალხის სიპატიის მოპოება.

ამ რიგად რესპუბლიკისადმი ტრიფონი ვერ გასცილდა ინტელიგენციისა და სახმადრო პირების ვიწრო ფარგლს. ცხადია, ასეთ ყოფნაში რესპუბლიკის დამკვიდრება და გამაგრება არ შეუძლია. ეს ასეც მოხდა 1917 ივნისის 18 ს ჩინეთში მონარქიული წესწყობილება აღადგინეს. უკანასკნელი ცნობების მიხედვით ამ ეპოქაში ჩინეთი არ აღმდინებდნენ სამტრო ბანაკით გაყოფილი და ერთმანეთს ებრძვის.

რესპუბლიკულმა აღსაწმინდებულმა დედაქალაქ პეკინისთვის. შეიძლება მეთხველა მკითხოს რით ხდება ასე? იმტომ ხდება ასე, რომ ყოველ ვარდატეხვის პერიოდთან სდგეს ერთგვარი ნერვულობა, უფრელობა და გაღიზიანება. ხალხი წამოგდა რაღაც ბედნიერების საძიებლად. მდღევარება ვერძალდება მანადის, სანამ საქმის მიმდინარეობა და მომხდარი ამბები ლოკალურ დისკანსდ არ მივლენ. მონარქიის აღდგენით დამტკიცდა, რომ ჩინეთის რევოლუცია ერთგვარად ხალხისთვის არ იყო. ხელიცნური იდგა ცხოვრებაში ყოველთვის განყენებული რჩება. ყოველ ახალი წესწყობილებისთვის პირველ ყოვლისა ხალხის ფსიქიკა მზად და გარდათაბული უნდა იქნეს. გაზეთები გადმოგვეყმენ, რომ ჩინეთში აღდგენილ იქნება 1909 წლის კონსტიტუციონარული დაწესებულება.

ჩინეთის ცხოვრებას ჯერჯერობით კონსტიტუციური მონარქია სჩნას უფრო ეფუძება ვიდრე რესპუბლიკა. რა მადლი უნდა ექნეს იმ რესპუბლიკას, რომელიც ხალხს არა სურს და რომელიც ხალხმა ვერ მიიხშირა. სპარსეთის და ოსმალეთის რევოლუციები დამარცხდენ იმტომ, რომ იმინი ერთგულ შეგნებულ შემოქმედებს იყვენ მოკლებულნი.

ჩინეთისთვის ბევრად უზრავს იქნებოდა, დეცენტრალიზირებული მართებლობა რომ დამყარდებოდეს იქ. 400 მილიონანი ხალხი, ერთად შეკუმშული, შეუძლებელია ცენტრალიზირების წესით იმარკერძო საკუთრება სპოზს, ვინაიდან ზოგ ბევრი აქვს და ზოგს ცოტა და, იცის არა ახს-რა, იძულებულია მისთვის არა სახმადრო პირობებში იმუშაოს.

მაგრამ ეს რა პასუხია! ვინაიდან კერძო საკუთრება ყველას არ აქვს, ამტომ ყველასი შრომა თავისუფალი არ არის, მძინებს. მე კიდევ არ რას დავთვებ: არც იმის შრომა ყოველად თავისუფალი, ვისაც კერძო საკუთრება აქვს. მაგრამ ეს ყოველივე, აბსოლუტური თავისუფლება არ არის, ე. ი. თავისუფლება მხოლოდ თანმიმართლობითა, შედარებითია.

და, თუ ჩვენ სოციალიზმა ვკმობთ, მიტომ, რომ ეს წყობილება სრულიად მოსპობს შრომის თავისუფლებას.

აიღეთ დღევანდელი სახელმწიფოებრივი წესწყობილება. რამდენი რუტინა, ჩამორჩენილობა და უნიკიატივობა სუფევს იქ და, თუ დღეს კანცელარის მოხელეს კიდევ შეგჩნდა თავისი პირადობა, მოკლედ მიტომ, რომ კანცელარისი გარეთ, შედარებით, მეტი თავისუფლება და, მამასადამე, შეუძლია თავისი პიროვნების მეტს მეტი დანაგვა არ მოითმინოს. სოციალისტებს კი სურს, თითქმის 200 მილიონი ხალხი ერთს ბიუროკრატულ დაწესებულებად გადაქციონ! რასკვირვდება, მამის საესტეტი მისისპობა შრომის თავისუფლება და, მამასადამე, პროგრესი!

ამიტომ უარყოფენ ერთგვლი დემოკრატები სოციალისმს და არა მიტომ, ვითომ მათ სოციალისტებზე ნაკლებად შეგვიტოვდნენ გული გაჭირვებულნი ხალხისადმი.

მე ვსტკვი: ერთგვლი დემოკრატია

თებოდეს. ცენტრალიზმით გაყვნილი სახელმწიფოს თუ ხალხს არ შეუძლია თავისუფალი და კულტურული წინსვლა განვითარება. რესპუბლიკური შეგნება და სულის კვეთება განათლების მოპოებას შეუძლია ჩაუნერგოს ხალხს.

ყოველ პროვინციას უნდა მიენიჭოს თავის შინაური მისთვა გამგებობა. ეს ეკონომიურად და კულტურულად წინ წახვეცხ ხალხს და მოამზადებს რესპუბლიკურ წესს. წყობილებისთვის.

ი. იმერელი,

ბეთმან ჰოლვეგის გადაღება

გუშინდელ დღეებში ცნობით გერმანიის იმპერიის კანცლერი ბეთმან ჰოლვეგი გადაღდა. ეს მეტად დიდმნიშვნელოვანი ფაქტია.

ბეთმანჰოლვეგი შორს მკერემტყველ პოლიტიკოსად და დიპლომატად ითვლებოდა. განსვენებული ლორდი კიტინერი ბეთმანჰოლვეგის მარჯვენ მემკვიდრეს უწოდებდა. ბეთმან ჰოლვეგი პირადად დიდლი იმპერატორიც იყო.

იმპერატორი ვილჰელმი ჰოლვეგის დაუეთობავად არაფერს აკეთებდა. ბეთმან ჰოლვეგი ვერძალდ პარტიულ დასუქსეს და ყველა გერმანიის ერთ მთავარ მიზნისკენ მოუწოდებდა. თავის შორს მკერეტელობითა და დიპლომატიით მას არა ვერხულ და ორჯელ დაუწყნარებია აღელვებული მემარცხენე პარტიები და იმინი იმპერატორის მოსამსახურეთა რგოლში ჩაუშუყვედი ია. ბეთმან ჰოლვეგის გადაღობა მისი პარტიის იმპერატორისგან ბელადი აკლდებათ. ბეთმან ჰოლვეგის გადაღობა შემდეგ ვარგობებს უნდა მივარწიო.

ბეთმან ჰოლვეგი, უკიდურესი კონსერვატორი იყო, მას დემოკრატისთან გულწრფელი მუშაობა არ შეუძლია. უკანასკნელ დროს იგი წინა აღუდგა პრუსიის საჩქევნი უფლებების დემოკრატობისა რვისხსტავის სხდომაზე სოც. დემ. უარი უთხრა გამოქვეყნებთა მეფის სამკაში აღძრული კითხვითა და საქმის მსვლელობას შედეგი. აქ წარმოიგეთა ბეთმან ჰოლვეგის შოითობა ვე საქმარად გამომხუტურება სამეფოს საქმის საიდუმლოებაში.

წინააღმდეგ შემთხვევაში ახალი სესხის დამტკიცებაზე უარს ამბობდა. ბეთმან ჰოლვეგს წამოიდგა აგრეთვე პრუსიის შინაგან საქმეთა მინისტრი ლეგენი, რომელიც ვლკომუს უჩრედა დემოკრატობა მოეხდინა ბეთმან ჰოლვეგი ვილჰელმს აკვებდა და სადემოკრატობაი რგოვრების განხორციელების ნებას არ აძლევდა. ბეთმან ჰოლვეგის წასვლის შემდეგ რისხტავი ალბად დამტკიცეს სესხს. ბეთმან ჰოლვეგის ჩამოშორება იმპერი-

ალისტურ თაოსნობას ფრთას უყვეცს და ფართე დემოკრატის აძლევს სახელმწიფო სამოღაწეო ასპარეხს.

სერ.

ქართული შრესა

ვაზ. „საქართველო“ აღნიშნავს საბჭოთა ტრიფის ერთი ორად გადიობის გამო ქიათურის შავი ქვის ვაზიდვის შეწყვეტას და შემდეგ სწერს:

აუცილებლად უნდა შეცვალოს მთავრობამ ეს საზირო დადგენილება, კერძო ქიათურის მრეწველობის ინტერესების დასაცვლათ და დატოვის ნორმალური ტრიფი ისე იგი, რომ გორიკი იყო სხვა გზებზე, ამის ვადიდების წინააღმდეგნი არც ჩვენ ვართ, ხოლო, თუ ეს საწნელი იქნება ამ ხანათ, იმ შემთხვევაში არსებული მინათ, უკიდურეს შემთხვევაში ქიათურის წარმოებას სრული ლიკვიდცია მოელის. ქვის გადახიდა აქედან ახლაც შეგრებულთა ათი იენისდნ და საწარმოო დარგებში სამარსებური სიჩუმე სუფევს და ეს ასეც გასტანს მდგომარეობის შეცვლამდე.

საჭრობა, ამერი ყუკაციის სარგეოლუცია მთავრობა აკვადიდებით მოეპურეს ქიათურის მრეწველობის კრიზისს და დროზედ დაიხსნა იგი გაჭირვებისგან.

ქიათურის ფაქტი საუკეთესო მავალითა იმისა, რომ უზარმაზარი რუსეთის ცენტრი ვერ ან არ ითვალისწინებს ადგილობრივ ეკონომიურ ცხოვრების პირობებს და ცენტრში შემუშავებული ზომა სშირად შეუფერებელია ვანაპირებისათვის.

რევოლუციის ამბები

ბ. დ. ს.

გ ე მ მ ე მ ა ი .
თანამდებობაზე დასმუხები.

პეტროგრადი. ივნისის 1. სახ. მინისტრის პოლიტიკური კამპინური უფროსი პორუჩ. სტანკევიჩი კომისარად დაინიშნა მე 7 ბრძის ბიურის კომისარია საეკონომიკის სახმადროს საქმარად მისათა. დათხინილი იქნა ჯთხინის თანხმობა ბატონ. ბალის უფროსი ფიშერფან დაუკლბდა. შინაგან საქმ. მინისტრის ხაშკოს წვერი კვლავში, სათათბიროს წვერი თადი ვარანჩიკოვი „წითელი ჯგერის“ მთავარამგებლობდა.

1 სათათბიროს წვერი ნაზარენკო ინიშნავს საქმეთა მინისტრის კომისარად ინიშნავს, ხოლო სათათბიროს წვერი ვალიკოვი „წითელი ჯგერის“ მთავარ გამგებლად.

ნოვოაფილი პრინციპით ხელმძღვანელო ბოთ. და, ასე გასინჯეთ, მოწყვება „შპრინგერი და ოტობაუერიკი დადასახილ. ერთია კი არა დავისმელება: სწორეთ შპრინგერი და ოტობაუერი არა სჯერებენ მარტო ეთნოგრაფიულ პრინციპს და ამბობენ: თვითუნლ მოქალაქეს უნდა ჰქონდეს საეკონომიკული და საგამგებლო ცენტრი, სადაც ეკონომიური ინტერესები მოეპოება, ერთგულულტურული საქმებისათვის კი უფლებადუნდა ჰქონდეს შეკრის სახელმწიფოებრივი კავშირი სხვა საეკონომიკული რაიონების თანამეყენებათ. მაგალითად, ბორჩალოსი და ახალქალაქის მახრების მცხოვრებთ თვლისელ ვაჭრებთან აქეს მუდმივი ეკონომიური კავშირი და, მამასადამე, უჩრეენით თბლისში ჰქონდეს სსსსმარტოლო, და იმინისტრაცია, ვიდრე ერევნა. ჩვენი ფედერალისტები კი ატრინომის სახლერების გამოჭრის დროს რეალურს, ეკონომიურ პირობებს სრულიად უარდულებლად სტოვებენ. მართლაც მარტო არა რეალურია მათი „რეალური მოსახლეობის“ პრინციპი. ერთი რამე მაკვირებს: საიდან ამოქექეს ეს უჩინალი არსებობა? რომელი სოციალისტური ლტერატურადან?

მერე კიდევ, ლეტქობა რომ ჩვენ იმპერიალისტური მიდრეკილებად დავწვანდა მხოლოდ მარტო, რომ არტანასა ოლითის საქართველოს ნაწილებად აღვიარებთ, არ ვიცო, რას მივარწიო, უკონონობას თუ პარტიულ ვაჭრებს! ვერ სთქვა, არ ვიცო, ვინ ცხოვრობს არტანასა და ოლითშიო, შემდეგ კი, როცა ვიცობე, „თურქები თქო?“, მომიგო: თურქებიო.

ინსტრუქტორთა კურსები.
მოსკოვი. ივლისის 1. მოსკოვში იხსნება განსაკუთრებული კურსები, რომელზედაც მოამზადდენ დამტკ. კრესს არჩენების ხელმძღვანელ ინსტრუქტორებს.

პეტროგრადი. ივლისის 1. გზათა სამინისტრომ სახმადროსათნ წითელმებრთ დადგინდა კინისგზებზე სასამსახურეო ვარის კაცები დაავინს. შეამდგომლობა მთავარ შტაბში უნდა გაიგზავნოს.

ტომობის შესწავლა.
სასურსათო მინისტრი მოუწოდებს ადგილობრივ და საფრანკო ორგანიზაციებს გაუფრთხილდენ ტომობებს, რადგან 1917 წლის მოსავლისთვის 200 მილიონი ტომობა იქნება საჭირო.

წველის ტრანსპორტი.
ვაჭრობა მრეწველობის მინისტრმა სწრაფი ზომები მიიღო... წყლის ტრანსპორტის გაუმჯობესებისთვის.

სწავლა განათლების საგნებში სხდომებზე მიღებულ იქნა რგოლოლუცია კომიტეტის მოქმედების შეწყვეტის შესახებ რომლის ძალითაც იმუშავებს მხოლოდ 1. კომისია. რგოლოლუცია საჭიროდ სთვლის ავგისტოში სრულიად, რუსეთის თათბირი მოიწვიონ სწავლა განათლების საქმის შესახებ.

შეურთობას მდგომარეობა.

პეტროგრადი. ივნისის 30. სახ. სათათბიროს დრო. კომიტეტმა განიხილა სასოფლო მუერნების უკიდურესი მდგომარეობა. სახელმწიფო მთავრობის ადგილობრივი აგენტები არ არიან, რის გამოც კრძო საკუთრებას ვერაფერით უფლებრივი დაცვა ვერ იფარება.

რუსეთის მვეტაგი საწურწერო მახრებში მუერწერობა ირდევია. სათათბიროს დროებითი კომიტეტი საჭიროდ სთვლის დიდი ყურადღება მიექცეს და ზომები იქნეს მიღებული სასოფლო მუერწერობის რღვევის წინააღმდეგ.

გეტმანეთს ავგისტები.
პეტროგრადი. ივნისის 30. გზათა მინისტრის მინისტრმა ყველა გზების მილიციის უფროსებს ცირკულიარული დეკრეტი გაუგზავნა, რომელშიაც ატკობინებს, რომ დეკრეტი განხილვებში რუსეთში თავის აგენტებს დაგზავნეს დ. შთავრობას და ვერძალდას. მინისტრის მოსაკვლელად. ამიტომ კრინგვის ყოველი მოსამსახურისა და მილიციონერის მოვალეობაა აღმოაჩინოს ეს აგენტები და ამით არსებული წესწყობილება გადაარჩინოს ხიფათს.

ბერქმთა ყრბობა.
ტანანოვი. ივნისის 30. ვახისნა სრულიად რუსეთის ბერქმთა ყრბობა.
ქალაქის თავი სიგ. რეფლუციონერი.

პეტროგრადი. ივნისის 30. ქალაქის თათბირი.

მაგრამ არა, ბატონებო! წიკითხეთ ფრონტის, ეკვიმე თავაზიშლისა და ახლანდელი კორესპონდენტების ნაწილები, მაგალითად, „მარტკულივლის“ (თქვენ ახლად, როგორც სოციალისტ ფედერალისტები, ვაზ. „საქართველოს“ არა კითხულობთ) და გაავტენ, რომ არტანასა და ოლითში ორი წელი მცხოვრებთა—გამაჰმადინებელი ქართველობა და არა თურქები. ამას მოუწოდენ სოფლებში წყლებისა და ადვალტორის სახლებში, მთავარი სახმადროთმდღვარი ნაშთი, მცხოვრებთა ტიპი, მათი ხსენება, ზნეჩეულებანი, ტრადიცია და სხ. და, თუ ქართული დავიწყებთ, ვანი ორლანდილსაც არ დავიწყებთ თავისი დღევანეა ვანა ახლანდელმა ებრაელმა იცის-და ძველი ებრაელი!

შემდეგ ლეტქობა გვერდი აუარა ტრეტ მარგველაშვილის ერთი სამართლიან შერჩევას. მან სთქვა: არტანას რომ სომეხთი იტონომიაში შევიდეს, საქართველოსათნ ერთად სუსტი კავშირი იქნება არტანასი სოლიდური შეჭრი ნაწილის ახალკიხისს წყალთბილდენ დაწეყებულ (დასავლეთით) ბეთანმდე (აღმოსავლეთით), რომელსაც ადამისავლეთით ახალქალაქის მახრა სახლვრა ამგვარსავე ბედში ჩავარდება თბლისის ნაწილი თბლისის მთიდან (მანგლის-თურთი) იტოლუჩანდის, რომელსაც ვარს არტანასა და ოლითშიო, შემდეგ კი, როცა ვიცობე, „თურქები თქო?“, მომიგო: თურქებიო.

ვისილ წერეთელი.

(დასასრული ხელო).

